

CASTELLS CATALANS

MEDINYÀ

Nom del castell: Medinyà
Data de construcció: XI
Municipi: Sant Julià de Ramis
Comarca: Gironès
Altitud: 82 m
Coordenades: E 2.864812 N 42.049593
(Geogràfica - ETRS89)
Com arribar-hi: situat a la zona alta del nucli de Medinyà, que forma part de la localitat de Sant Julià de Ramis.

Fotografia aèria del castell

El castell és situat al petit turó on s'ubica el nucli antic de la vila de Medinyà on hi ha també l'església parroquial.

El lloc és documentat des del 1017 sota de denominació de «Medinianus» i «Sancti Saturnini de Mediniano» l'any 1089. En aquest darrer cas arran del testament sacramental de Dalmau Vidal que llegà un alou que tenia en aquest indret a la canonja gironina.

L'any 1128 el nom Dalmau surt documentat al Llibre Gran dels Feus lligat al locatiu Medinyà i el 1168 són documentats els nobles Dalmau de Medinyà i Guerau de Medinyà, aquest darrer com a precentor de l'església de Girona.

La família Medinyà fou succeïda en aquesta senyoria de Medinyà per la família Xetmar, com ja consta en un document del 1305.

El 22 d'agost del 1328, l'Infant Joan va vendre a Francesc de Santcliment diverses jurisdiccions entre elles la de Medinyà. Va ser precisament durant aquesta època quant els Xetmar es varen establir a Medinyà.

En aquest temps, donada la seva posició estratègica, el castell era segurament una fortalesa emmurallada, en el qual destacava prioritàriament una feixuga torre de planta circular.

La família Xetmar va posseir més tard el castell de Cornellà, el feu de Cervià i per herència femení, el de l'Armentera. Cal destacar que també

posseïen el castell de Tudela (de Ter). En aquesta època trobem, també el cognom Xetmar associat a les poblacions de Beuda, Cartellà i Torrent.

El 1359 el "Castell de Medinyà i Santa Fe de Medinyà d'en Xatmar" figuren en el fogatjament dimanant de les corts de Cervera, i el 1410 Ramon Xetmar, senyor de Medinyà, era conseller de la "Unitat".

Bernat Gabriel Xetmar, senyor de Medinyà, l'any 1462, fou defensor de la "Força Vella" de Girona i el mateix any va ser nomenat capità. Un cosí seu, Francesc Xetmar, nascut al castell de Medinyà, va ser abat de Banyoles. Junts van defensar el monestir d'aquesta ciutat contra el comte de Pallars (1463). Poc després l'abat Xetmar va ser capturat a Borgonyà. Els habitants de Banyoles hagueren de vendre les joies de Santa Maria dels Turers per pagar el seu rescat de 200 florins. A la seva mort, va ser enterrat a la galeria nord del monestir de Sant Esteve de Banyoles.

El 1503 era senyor del castell de Medinyà "mosèn Ramon Xetmar" que es va casar amb Isabel d'Agullana, filla de Baldiri d'Agullana. Ramon Xetmar ajudà i emparà Joan de Camós i al fill d'aquest, Bernat, en la lluita de bàndols que sorgí entre els Camós i Miquel de Cartellà. El 19 de juliol de 1599 Ramon Xetmar i de Cardona va obtenir el privilegi de noble del Principat de Catalunya i el 1698 Medinyà era lloc reial.

Fotografia de Ricard Ballo.

El 1705 Maria Xetmar i de Meca vídua del noble Ramon Xetmar i de Foixà, va tenir un plet amb un matrimoni de Cervià i el 20 de juny del 1708 Ramon Xetmar i Meca fou nomenat primer comte de Cervià per gràcia de l'arxiduc pretendent Carles d'Àustria.

Donada l'esplendor d'aquest segle, el castell s'enriquí considerablement en mobiliari i joies, també s'ordenà l'arxiu, els exteriors s'embelliren amb jardins i es féu una tanca que l'envoltava deixant pas per anar a l'església; l'entrada principal es trobava, com avui, a la banda nord on encara s'hi conserven part de la paret i els dos pilars que sostenien el portal. Les aigües de pluja que baixaven de diferents indrets es recollien a la bassa de l'horta i es feien servir per regar. Aquests canvis coincidiren amb la successió de la família Xetmar per la Fonsdeviela que posseïa el títol de Marquès de la Torre. En morir Josep Xetmar i de Pinós el succeïx el seu nebot Josep, fill de la Germana Cayetana i del seu segon marit Josep de Fonsdeviela III Marques de la Torre.

Fins a començaments del present segle el castell es mantingué força ben conservat en tots els aspectes. Per causes diferents aquest anà perdent interès fins que quedà deshabitat poc després de començar la Guerra Civil. Durant la guerra el castell fou ocupat per l'exèrcit republicà, primerament per un destacament d'un caporal i quatre

soldats i amb la retirada, durant pocs dies, per l'estat major de la base de sanitat.

Acabada la guerra s'hi instal·laren 1.000 presoners de l'exèrcit republicà que dormien a les golfes del castell i a les de l'església. Aquests fets deixaren el castell en un estat deplorable i significaren la pèrdua de diferents objectes d'especial valor i de l'arxiu.

El 18 de juliol de 1940 una forta pedregada va malmetre les teules. Amb el pas del temps els cairats cediren lentament i s'enfonsaren la major part dels teulats. La reconstrucció es va fer en dues etapes. Primerament s'arreglaren els teulats principals i a l'any 1964 es cobriren de nou les galeries i es renovà l'estructura interior. Amb jardins ben cuidats tot el conjunt recobrà vida novament.

Actualment la família Fonsdeviela, marquesos de la Torre, són els propietaris del castell i d'un important nombre de cases de pagès i terrenys del poble, si bé la part principal del castell està deshabitada.

Informació estreta del Volum III d'*Els Castells Catalans* de Rafael Damau, edició de desembre de 1992, i del web: <http://medinya.blogspot.com.es/>

Jordi Gironès
Març de 2013